

Plutarch. Plutarchus in Alexandro: Cum Alexander primus sedisset sub caelo aureo in throno Regio. Et in Themistocle, Xerxes Salaminum spectavit in aurea sella sub aurea umbella. Nicetas lib. 1. Androni. Andronicus sedens in throno gemmato. Athenæus lib. 5. de throno Regis Parthorum: Aureus erat, quem circumstant quatuor columnule aureæ gemmis ornata. Et Claudianus lib. 2. in Rufin. sedem Regiam describit. Audi Corippum lib. 3. Claudian. Nobilitat medios sedes augusta penates Quatuor eximias circumvallata columnis, Quas super ex liquido præfulgēs circulus auro Immodicus similans convexi climata cæli Immortale caput, soliumq; sedentis obumbrat Ornatum gemmis, auroque, ostroque superbum. Parco reliquis; & memineris Salomonici Throni, inter reliquas Regis fabricas, ad publicum stuporem elaborati ex ebore, & auro 3. Reg. 10. 18. De quo noster Pineda lib. 6. de rebus Salom. c. 7. & 8. 1069 Parva hæc sunt, & nullius pretii, splendoris, & elegantia, si cum throno nubis magnifico, Regio sedentis Dei Solio componantur. Erat politissima Dei ipsius manu fabricatus; non ex ebore & auro, sed ex materia puriori ac lucidiori; splendidus ad instar solis, flammeus ut ignis, rubeus instar flammæ, candidus quasi nivis, superioris Majestatis causa. Nec desiderabantur in hoc throno fulgentes lapilli; ipsa quippe columna, necnon pars integumentis interior insolita innumerabilium stellarum noctis tenebras dispellentium claritudine erat variegata. Ut patet ex Sapient. 10. 17. Fuit illis in velamento diei, & in luce stellarum per noctem. Græcè, in velamento diei, & in flammam stellarum per noctem. Solent enim fidera ipsa ignes caelestes appellari: imò & fulgentes gemmae. Manilius lib. 5. Gemmarumque illi radiabat lucibus ignis. Et S. Paulinus lib. 4. in vita S. Martini: Sideris radiantia tempora gemmis. Et S. Hieronymus ad Pammachium ardentis gemmas pellat. Petronius in Satyra, ignes lapideos dixit. Et Alcazarus noster Apoc. 1. 16. Stellas septem in Christi dextera putat esse totidem gemmas in annulis fixas. Et cap. 12. Stellas duodecim, quæ Ecclesiae pro diademate sunt, pretiosos ac fulgentes lapillos vocat. 1070 Quinto, ex hoc magnifico throno Dux erat Deus Hebraeis gradientibus per vastas illas solitudines, ubi viarum nulla extabant vestigia ob arenas levi ventorum flabello mobiles. Vide Act. 7. 36. Exod. 15. 13. Deut. 1. v. 31. 32. 33. & c. 32. v. 10. 11. 12. & testimonia supra indicata. Non antea movebantur castra, quam moveretur columna; nec prius quiescebant, quam quiesceret illa. Deuter. 9. 23. Suo illa agebat Deus ductu & imperio. Sæpè etiam divinum Numen in hoc Regio folio & tribunali apparebat; & loquebatur Moysi, & Hebraeis, eis ostendens suam gloriam, & magnificentiam. Psal. 98. 7. In columna nubis loquebatur ad eos. Vide Exod. 33. 9. Numer. 12. 5. & alibi sæpè. 1071. Non hic silentio involvam pulchram Clementis Alexandrini observationem lib. 1. Stromat. prope finem, loquentis de columna nubis & ignis Hebraeos ducente. Significat autem (ait ille) columna, Dei non posse effingi imaginem. Illuminata autem columna, præter hoc, quòd significat non posse effingi imaginem, Dei quoque stabilitatem significat, ac firmitatem,

Sap. 10. 17. Sideribus, tamquam gemmis, conspicuus thronus ille nubis, & ignis. Manilius. Paulinus. S. Hieron.

Alcazar.

Ab hoc magnifico throno Deus regebat, protegebatque suum Populum.

Columna illa Dei imago firmi, stabilis, immutabilis.

Clemens. Alexand.

& immutabilem ejus lucem, quæque non potest figurari. Prius itaque quam accurate, perfecteque tenerentur imaginem habitus, veteres columnas erigentes, eas colebant, tanquam statuas. Atque idcirco sic scribit, qui fecit Phoronidem. Calliohe clavem Reginae gestat olympi, Argivæ Iunonis, fertis atque corollis Regina primum est, à qua exornata columna. An Deus speciem splendentis, flammeæque columnæ assumpsisse, ut hac forma suam demonstraret firmitatem, stabilitatem, & immutabilem lucem accessibilem, aliàs inaccessibilem. Observat etiam idem Alexandrinus ad Gentes, Dei tunc illa nube populum ducentis familiaritatem, & humanitatem eximiam, dum scribit: Humanitatis gratia, ancilla instar, sequebatur nubes. Quo refero illa Deuter. 32. v. 10. Invenit eum in terra deserta, in loco horrois, vasta solitudinis: circumduxit eum, & docuit; & custodivit quasi pupillam oculi sui. Sicut aquila provocans ad volandum pullos suos, & super eos volitans, expandit alas suas, & assumpsit eum, atque portavit humeris suis. Dominus solus dux ejus fuit. Hoc planè ancillæ, sive gerulae, munus obicit Deus ipse è columnæ folio. Quid indulgentius? quid humanius? 1072 Et quid si his adjungas multa alia paternæ, & maternæ indulgentiæ signa data abundè è regio illo throno? O quam illum populum benignissimè lactavit, molliter educavit, jucundissimè provexit, huic adhibens ministerio creaturas omnes veluti ancillas, item Angelorum, & Prophetarum pædagogiam! Indigitabo ex multis aliquot testimonia. Osæ 1. 3. Ego quasi nuritius Ephraim portabam eos in brachiis meis. Ex Hebræo & Græco veritas: deduxi, ambulare feci. Vel etiam: Ego pedetentim ambulans cum Ephraim: quod nutritis opus est ad incessum informantis pueriles pedes: Yo le enseñaua à andar, como hazen las amas con los niños. Vide Deuter. 1. 31. Quod munus datum etiam à Domino fuit Moysi, Num. 11. 12. De ministerio creaturarum Sapi. 16. 24. ubi de mamma sermo est: Sapi. 16. 24. Creatura tibi factori deserviens, lenior sit ad beneficiendum pro his, qui in te confidunt. Propter hoc & tunc in omnia transfigurata omnium nutritis gratiæ tuæ deserviebant, ad voluntatem eorum, qui à te desiderabant. Creatura transfigurata mamma est, ob varios sapes, de quibus versu antelapso 20. dixerat. Paternam & maternam Dei providentiam nutriticem gratiam vocat. Et cap. 19. 6. Omnis creatura ad suum genus ab initio refigurabatur deserviens tuis præceptis, ut pueri tui custodirentur illesi. Nam nubes castra eorum obumbrabat. Quasi dicat: Univerfa propemodum creatura in suo quæque genere, & natura permanens, ita in tui populi gratiam est transmutata, ut videri posset rursus à Deo reformata. 1073 Adde; neque illa puerilia crepundia, cantilenas, & crepitacula omiffa, quibus solent pueri demulceri: nihil enim matri dulcissimæ prætermiffum, quo infantem deliniret suum. Sap. 19. 17. In selementa dum convertuntur, sicut in organo qualitatis sonus immutatur, & omnia suum sonum custodiunt. Quin & papilas & butyrum, & mella dulcissima, quæ propria nutrimenta puerorum, deinde pubescentis adolescentiæ solidiores cibos adhibuit. Deuter. 32. 13. & 14. & Ezech. 16. ubi præter alimenta, vestitus & ornatus congeruntur. Neque

An Deus speciem splendentis, flammeæque columnæ assumpsisse, ut hac forma suam demonstraret firmitatem, stabilitatem, & immutabilem lucem accessibilem, aliàs inaccessibilem.

Deut. 32. vers. 10.

Multa paternæ maternæque indulgentiæ signa à Deo exhibita ab eo throno.

Osæ 1. 3.

Sapi. 16. 24.

Sapi. 19. 6.

Sapi. 19. 17.

Neque ingenuum puerum sine pædagogi institutione adolefcere voluit. Inde Paulus totam legem Moysis, id est, ejus ministros, pædagogos vocat, ad Galat. 3. 24. Lex pædagogus noster fuit in Christo. At ubi venit fides, jam non sumus sub pædagogo. Vide Clement. Alexand. Ad Galat. 3. vers. 24. Osæ 5. 2. 1. Pædagog. c. 11. ubi citat illud Osæ 5. 2. Ego (Dei verba sunt) eruditor omnium eorum. Græcè pedantes cum allusione ad pædagogum. Videtis ergo jam, qualem habuerit educationem ille populus, qualis certè decuit tanti Patris Filium, tanti Principis subditum. Videtis, quantæ illum nutriti gratiæ suæ tradiderit, ut nempe gratiam Dei cum lacte ipso fugeret. Videtis, qualiter tantus Rex creaturis ad puerum nutriendum sit usus. Videtis, quomodo pedetentim ambulaverit cum suo populo, quasi ejus nutritrix. Videtis, quibus pædagogis instituendum commiserit, interim ipse pædagogi munus agens. Tanta quidem supremi Regis, beneficentissimi Parentis, indulgentissimæ matris, mollissimæ nutritis, sapientissimi pædagogi officia erga suos per desertum gradientes præstitit Deus è folio illo nubis magnifico. Ut, quàm verè dixerit Alexandrinus Clemens, apparet; Humanitatis gratia, ancilla instar, sequebatur nubes. 1074 Igitur, his præjactis, cum jam in præeunte facula statuerimus, loquentes in hoc capite induci Christum & Deiparam; necessariò fatendum est, deducto interpretationis filo, sermonem in eo 7. versiculo esse de supræma, ac Regia Jesu & Mariæ Majestate, non absque paternæ, & maternæ indulgentia. Quid enim aliud portendunt altissima cælorum, empyrei præsertim, habitacula, domus ampla & Regia? Quæ aliquid designat thronus nubis regius & magnificus? Thronum Christi (ait S. Hieron. Epist. 140.) intelligo imperium ejus. Resplenduit quidem hoc Filius, ac Matris imperium, hæc illorum Majestas vel à mundi incunabulis in cælo & in terra, signatim verò sub Synagoga, & luculentius in Christiana Ecclesia. Quæ omnia ex sequentibus illustrationibus magnam sibi lucem acquirunt. Textus illustratus de Christo. S E C T I O XL. Resplenduit, vel à mundi exordio supræma Christi Majestas in cælo Empyreo, ad id præsertim condito, ut esset magnificum tanti Principis palatium. 1075 CUM Deus O. M. divina quædam substantia sit omnino spiritualis, & immensa; ac proinde nullis definita, nedum circumscripta locis, ut res corporeæ solent suarum partium extentione; cumque in omni retro æternitate, ante mundi fabricam, in seipso esset, essetque ipse sibi Regia gloriosissima, & palatium divinissimum nullo alio indigens habitaculo aspectabili, & corporeo; eò quidem potissimum spectasse pulcherrimam cæli Empyrei fabricam credendum est, ut esset Incarnati Verbi, Christi Domini, quæ homo est, Regia sedes, & palatium magnificentissimum, locum immensæ capacitatis, & magnitudinis: in quem electi etiam omnes advocandi erant, ut æterna ibi beatitudine, sub tanto capite, ac principe, jucundissimè perfruerentur. Cum enim ille sit po

Ad Galat. 3. vers. 24.

Osæ 5. 2.

S. Hieron.

Textus illustratus de Christo.

S E C T I O XL.

Resplenduit, vel à mundi exordio supræma Christi Majestas in cælo Empyreo, ad id præsertim condito, ut esset magnificum tanti Principis palatium.

Deus, quædam substantia sit omnino spiritualis, & immensa; ac proinde nullis definita, nedum circumscripta locis, ut res corporeæ solent suarum partium extentione; cumque in omni retro æternitate, ante mundi fabricam, in seipso esset, essetque ipse sibi Regia gloriosissima, & palatium divinissimum nullo alio indigens habitaculo aspectabili, & corporeo; eò quidem potissimum spectasse pulcherrimam cæli Empyrei fabricam credendum est, ut esset Incarnati Verbi, Christi Domini, quæ homo est, Regia sedes, & palatium magnificentissimum, locum immensæ capacitatis, & magnitudinis: in quem electi etiam omnes advocandi erant, ut æterna ibi beatitudine, sub tanto capite, ac principe, jucundissimè perfruerentur.

suæ dignitatis infinitate, meritis & gratiarum omnium thesauris, prædestinatorum primus, in quos ipse bona universa derivat, jure planè suo tantum sibi vindicavit aspectabile habitaculum, ut suam in eo regiam demonstraret Majestatem. 1076 Hinc spectant illa Genesis verba c. 1. v. 1. In principio creavit Deus cælum, & terram. Particula in est Hebraicè be. quæ etiam significat propter. Unde veritas: Propter principium creavit Deus cælum. Atqui ex multorum sententia, principium hic appellatur Christus Dominus, quæ homo etiam est. Unde Rabbini Ankelos in Glossa Chaldaica super id Genesis, sic legit & explicat: Propter sapientiam creavit Deus cælum & terram; id est, amore intemeratae Virginis, quæ est mundi sapientia, & amore Messie filii sui, cui in divinis sapientia tribuitur, creavit Deus cælum & terram. Hoc illud esse multi putant, quod apud Davidem Psal. 39. 11. Christus de seipso pronunciat: Psal. 39. 11. In capite libri scriptum est de me. Id est, in principio Genesis, libri omnium primi, de me id scriptum est; propter me scilicet, cælum fuisse fabricatum, ut mea esset Regia sedes, & palatium. 1077 Hinc illud Davidicum Psal. 113. 24. Psal. 113. 24. Benedixi vos à Domino, qui fecit cælum, & terram. Cælum cæli Domino, terram autem dedit filiis hominum. destinatum esse, tanquam domesticum sacratissimum, cælum cæli Domino tradit. Etenim cælum cæli dixit, id est, præstantissimum, excellentissimum, summum cælorum, juxta Hebraicam nemini ignotam phrasim, per quam geminatione illà facta, alicujus rei præstantia significatur: ut Exod. 40. v. 11. Sancta Sanctorum. Et cap. 30. 25. juxta Hebræa: unguentum unguenti, & Cantic. 1. Canticum Cantorum, & c. 5. 11. ex Hebræo: aurum auri. Cælum igitur Empyreum voluit Regius Poëta commendare, dum cælum cæli appellavit, quòd supremum sit, quòd cælorum omnium summum, eminentissimum, præstantissimum. Ita Theodoretus, Genebrardus, & multi alii. Hoc utique cælum Domino fabricatum, id est, Christo (ut plures explicant) uti aula Regia, uti magnificentum suæ gloriæ palatium, & supræmæ Majestatis sedes quieta, immobilis, undique collucens. 1078 Quòd revoco illa Isaia: verba c. 11. 10. Isa. 11. 10. In illa die radix Jesse, qui stat in signum populorum, ipsum genes deprecabuntur: & erit sepulchrum ejus gloriosum. De Christo Domino sermo est, quem appellat radicem Jesse, id est, virgam, causâ acceptâ pro effectu; pululavit enim propter humanitatem, natuque est ex semine Jesse, qui fuit pater David. Illud verò, qui stat in signum, seu vexillum populorum, spectat præcipuè passionis tempora; in quibus expositus omnium telis fuit, quasi signum ad sagittam, & quasi vexillum in crucem sublatum est. Tunc populi omnes supplices eum venerati sunt, & secuti. Post hanc igitur ignominiam, & acerbitatem passionis, futurum esse ait gloriosum ejus sepulchrum: Et erit sepulchrum ejus gloriosum. ad gloriam Dominicæ resurrectionis multi referunt non malè. LXX. transferunt: Et erit requies ejus honor. Hebraicè est menucha: id est, locus, ubi à laboribus quiescit. Forerius rectè existimat, ea voce significari ædes amplas, cujusmodi sunt Regum palatia, vel Regiam ipsam: unde veritas: Et erit domus ejus ampla, Regia illius, ejus palatii gloria,

1076 Hinc spectant illa Genesis verba c. 1. v. 1. In principio creavit Deus cælum, & terram. Particula in est Hebraicè be. quæ etiam significat propter. Unde veritas: Propter principium creavit Deus cælum. Atqui ex multorum sententia, principium hic appellatur Christus Dominus, quæ homo etiam est. Unde Rabbini Ankelos in Glossa Chaldaica super id Genesis, sic legit & explicat: Propter sapientiam creavit Deus cælum & terram; id est, amore intemeratae Virginis, quæ est mundi sapientia, & amore Messie filii sui, cui in divinis sapientia tribuitur, creavit Deus cælum & terram.

1077 Hinc illud Davidicum Psal. 113. 24. Psal. 113. 24. Benedixi vos à Domino, qui fecit cælum, & terram. Cælum cæli Domino, terram autem dedit filiis hominum. destinatum esse, tanquam domesticum sacratissimum, cælum cæli Domino tradit. Etenim cælum cæli dixit, id est, præstantissimum, excellentissimum, summum cælorum, juxta Hebraicam nemini ignotam phrasim, per quam geminatione illà facta, alicujus rei præstantia significatur: ut Exod. 40. v. 11. Sancta Sanctorum. Et cap. 30. 25. juxta Hebræa: unguentum unguenti, & Cantic. 1. Canticum Cantorum, & c. 5. 11. ex Hebræo: aurum auri. Cælum igitur Empyreum voluit Regius Poëta commendare, dum cælum cæli appellavit, quòd supremum sit, quòd cælorum omnium summum, eminentissimum, præstantissimum. Ita Theodoretus, Genebrardus, & multi alii. Hoc utique cælum Domino fabricatum, id est, Christo (ut plures explicant) uti aula Regia, uti magnificentum suæ gloriæ palatium, & supræmæ Majestatis sedes quieta, immobilis, undique collucens.

1078 Quòd revoco illa Isaia: verba c. 11. 10. Isa. 11. 10. In illa die radix Jesse, qui stat in signum populorum, ipsum genes deprecabuntur: & erit sepulchrum ejus gloriosum. De Christo Domino sermo est, quem appellat radicem Jesse, id est, virgam, causâ acceptâ pro effectu; pululavit enim propter humanitatem, natuque est ex semine Jesse, qui fuit pater David. Illud verò, qui stat in signum, seu vexillum populorum, spectat præcipuè passionis tempora; in quibus expositus omnium telis fuit, quasi signum ad sagittam, & quasi vexillum in crucem sublatum est. Tunc populi omnes supplices eum venerati sunt, & secuti. Post hanc igitur ignominiam, & acerbitatem passionis, futurum esse ait gloriosum ejus sepulchrum: Et erit sepulchrum ejus gloriosum. ad gloriam Dominicæ resurrectionis multi referunt non malè. LXX. transferunt: Et erit requies ejus honor. Hebraicè est menucha: id est, locus, ubi à laboribus quiescit. Forerius rectè existimat, ea voce significari ædes amplas, cujusmodi sunt Regum palatia, vel Regiam ipsam: unde veritas: Et erit domus ejus ampla, Regia illius, ejus palatii gloria,